

Juhhús

Világ- és európai piaci tendenciák

A FAO (2011) szerint a juhhús globális termelése 13 millió tonna volt 2011-ben, nem változott az előző évihez képest. A fejlődő országok kibocsátása 0,7 százalékkal nőtt, míg a fejlett országoké 3 százalékkal csökkent. A juhállomány fogyása Európában, Észak-Amerikában és Óceániában is megfigyelhető. Afrika néhány országában a szárazság okozta az állatok pusztulását. A világexport kétharmadát adó Óceániában 8 százalékkal esett vissza a juhhús előállítás. Ausztrália termelése 554 ezer tonna körül alakult 2011-ben, ami 9 százalékos csökkenést jelent az egy évvel korábbihoz képest. A kisebb kibocsátást elsősorban az okozta, hogy a juhhús magas ára továbbra is az állomány visszaállítására ösztönözte a termelőket. Új-Zéland exportja 11 százalékkal 257 ezer tonnára csökkent 2011-ben az előző évihez képest. Ez a magas világpiaci árak mellett elsősorban a szűk kínálatra vezethető vissza, mivel az ország bárányállománya 7 százalékkal fogyott a 2010. év végi kedvezőtlen időjárás miatt. Ugyanakkor a gazdák az állomány újrakepítését végzik. Kínában, ahol a kiskérődzők közel egyharmada található, a juhhús előállításának növekedési üteme lassult, és nem érte el az 1 százalékot, mivel a hatóságok a környezet védelme érdekében szigorították a juhtartó gazdaságok működését.

Az Unió juh- és kecskehústermelése 868 ezer tonna körül alakult 2011-ben, 0,8 százalékkal mérséklődött 2010-hez képest. A Bizottság várakozása szerint 2012-ben folytatódik a termelés leépülése, ugyanakkor a juhhúsimport emelkedhet (EC, 2011c). Az egy főre jutó juh- és kecskehúsfogyasztás 3 százalékkal mérséklődött (2,13 kg/év) tavaly, elsősorban a juh- és kecskehús többi húshoz viszonyított magas ára miatt.

A globális juhhúsexport 3 százalékkal 824 ezer tonnára csökkent 2011-ben az előző évihez viszonyítva (FAO, 2011). A kínálat mérséklődése miatt Ausztrália és Új-Zéland tavaly kevesebb juhhúst értékesített a világpiacon, mint egy esztendővel korábban. Az EU juhhúsimportját 215 ezer tonna körül valószínűsítik, szemben az egy évvel korábbi 239 ezer tonnával. A Közösség a legtöbb juh- és kecskehúst továbbra is Új-Zélandról vásárolta, ugyanakkor a szigetország zsugorodó kínálata és az erős új-zélandi dollár hatására csökkent az Unióba szállított mennyiség.

Az OECD-FAO (2011) hosszú távú előrejelzése szerint a globális juhhústermelés 22 százalékkal 15,7 millió tonnára bővíthet 2020-ra a 2008-2010. évek átlagához viszonyítva. A növekedés legnagyobb részét a fejlődő országok adják. Ausztrália kibocsátása várhatóan 10 százalékkal bővül, míg Új-Zélandé nem változik lényegesen. Az EU termelése 13 százalékkal csökkenhet. A fejlődő országok közül a legnagyobb mértékű növekedés Afrikában várható. Ázsiában 26 százalékkal bővíthet a termelés. A globális juhhúsexport körülbelül felét adó Új-Zéland kivitele 4 százalékkal csökkenhet, míg Ausztráliáé 20 százalékkal növekedhet.

A prognózis szerint az egy főre jutó juhhúsfogyasztás 1,6 kg-ról (2008–2010. évek átlaga) várhatóan 1,8 kg-ra nő 2020-ra. A fejlett országok többségében csökkenést vetítenek előre, kivételt Kanada, Oroszország és Ukrajna, valamint a Dél-afrikai Köztársaság képez. A csökkenés ellenére, továbbra is Új-Zélandon (10,3 kg/fő) és Ausztráliában (9,1 kg/fő) fogyaszthatják a legtöbb juhhúst 2020-ban is. A hagyományosan nagy juhhúsfogyasztó arab államok közül Iránban és Algériában várható a fogyasztás bővülése.

Hazai piaci tendenciák

Kínálat

A KSH adatai szerint Magyarország juhállománya 1,095 millió egyed volt 2011. december elsején, 7 százalékkal fogyott egy év alatt. Az anyajuhok létszáma 1,3 százalékkal 833 ezer egyedre csökkent, ami a juhtartási kedv mérséklődését jelzi.

A juhot tartó egyéni gazdaságok száma meghaladta a 31 ezret (+28 százalék az előző évihez képest), a gazdasági szervezeteké 391 volt (+4,5 százalék) 2011. december elsején. Az egyéni gazdaságokban átlagosan 24 darab (-42,8 százalék egy év alatt), a gazdasági szervezeteknél 350 darab (-13,6 százalék) juhot tartottak. A juhállomány 69 százaléka az Észak-és Dél-Alföldi régióban található, a többi régió részesedése lényegesen kisebb.

Az állomány csökkenését elsősorban a jövedelmezőség romlása, a támogatások mérséklődése, az elenyésző hazai fogyasztás, a magyarországi feldolgozás hiánya, a tenyésztőpótlás elhanyagolása az elmúlt években, az olasz piacnak való kiszolgáltatottság, valamint a gazdák elöregedése okozza.

Bel- és külpiaci értékesítés

A kínálat csökkenése miatt a juhok felvásárlása csaknem 28 százalékkal 228,5 ezer darabra esett vissza 2011-ben az előző évihez képest a KSH adatai szerint. A növendék bárány (2-12 hónap), illetve a tejesbárány (2 hónap alatti) felvásárláson belüli részaránya nem változott számottevően, a növendék bárány továbbra is az összes forgalom 85 százalékát adta. Az AKI vágási statisztikája szerint a juh vágása vágósúlyban 18 százalékkal, ezen belül a bárányé 33 százalékkal csökkent 2011-ben az egy esztendővel korábbihoz viszonyítva.

Az állomány fogyatkozása az élőbárány-kivitel csaknem 5 százalékos csökkenését eredményezte 2011-ben az előző évihez viszonyítva (7. melléklet). Az élőbárány exportjára kedvezően hatott, hogy később volt a húsvét, mint 2010-ben, ugyanakkor az állomány fogyatkozása miatt a kivitel nem nőtt ebben az időszakban. A magyar bárány legnagyobb piaca továbbra is Olaszország volt, de a kivitelen belüli részaránya mindössze 75 százalék körül alakult 2011-ben, szemben az előző évi 90 százalékkal. Olaszországba 21 százalékkal kevesebb élő bárányt szállítottunk, ugyanakkor új piacként jelent meg Törökország, ahova az összes export 15 százaléka irányult.

A piaci árak tendenciája

A legnagyobb juhhúsexportőr országok szűk kínálata miatt többnyire emelkedett a juhhús ára a világpiacon. Új-Zélandon a kínálat csökkenése miatt a bárány ára 35 százalékkal volt magasabb 2011-ben, mint az előző évben. Ausztráliában az év első öt hónapjában ért el rekordszintet a bárány ára, majd az év hátralévő részében mérséklődött. Az Új-Zélandról érkező juhhús mennyiségének csökkenése és árának növekedése,

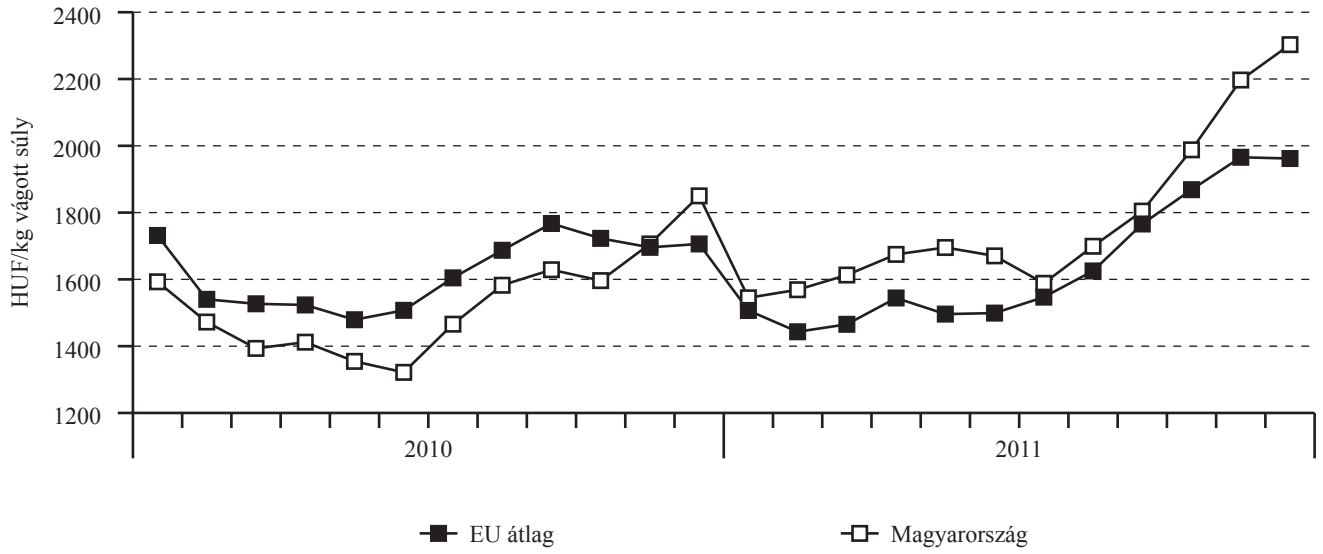
valamint az Unió juhállományának fogyása miatt az EU-ban a könnyű bárány ára euróban kifejezve 7 százalékkal volt magasabb 2011-ben, mint az előző évben (20. ábra). Az ár emelkedéséhez Törökország élénk kereslete is hozzájárult. Tavaly a könnyű és nehéz bárány ára csak részben követte a korábbi évekre jellemző tendenciát. A kereslet lanygulása miatt az év eleji szezonális árcsökkenés bekövetkezett ugyan, de a húsvéti főszezon után a nehéz bárány ára nem csökkent, hanem erőteljesen emelkedett. Ezt az okozta, hogy az Egyesült Királyságban kevés volt a nehéz bárány, ami egyenlőtlené tette a szállításokat. Az év második felében már a szezonális hatásoknak megfelelően alakult a nehéz, illetve a könnyű bárány ára.

Olaszországban, Magyarország legnagyobb exportpiacán a könnyű bárány ára euróban kifejezve 2 százalékkal emelkedett tavaly. Az árak az év három fő bárány-értékesítési időszakában (húsvét, augusztus 15-e, karácsony) meghaladták el az előző évi szintet.

Magyarországon a könnyű bárány ára forintban kifejezve 17 százalékkal (13. melléklet) emelkedett 2011-ben az előző évihez képest. A bárány külpiaci értékesítése során is magasabb árakat lehetett elérni, mint az előző évben. Az ár növekedését a kínálat csökkenése mellett az év második felétől megfigyelhető forintgyengülés is segítette. A húsvét utáni szezonális árcsökkenés elmaradt, a bárány ára magas szinten stabilizálódott, mivel Magyarországon és Európában is szűkösebb volt kínálat, továbbá erős maradt a kereslet. A könnyű bárány ára az élénk olaszországi kereslet és a gyenge forint hatására 2011 augusztusának közepén és a karácsony előtti hetekben is magasabb volt, mint egy évvel korábban.

Az OECD-FAO (2011) 2012-ben a juhhús árának 5 százalékos csökkenésével számol, mivel a globális termelés 13,4 millió tonnára emelkedhet az előző évi 13,1 millió tonnáról.

20. ábra: A könnyű bérány ára



Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR